

ACC. N:R M. 14533: 1-2.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Olof J. Eriksson, Höganäs*
Härad: *Albo* Berättare: *Anders Svensson, Snapparp*
Socken: *J. & Olof* Berättarens yrke: *lantbr.*
Uppteckningsår: *1958* Född år *1878* i *Snapparp, J. Olofs m.*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

"Gorvittan" varnade "möllaren".

s. 1-2.

Skåne
Albo h.d.
S:t Olofs socken.
uppl. år 1958

M. 14533:1

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkivforskning
vid Lunds universitet

Till Lunds universitets folklivsarkiv, februari 1958.

Genom Olof S. Eriksson
Höganäs

Goavittan.

Lantbrukaren Anders Svensson i Snapparp, S:t Olofs socken i Albo härad, född i Snapparp 1878, skriver i brev av den 2 januari 1958 till Olof Eriksson i Höganäs om "Goavittan" följande

- Goavittan var en överjordisk i stil med Skaomannen och Skaosnuan men mera godlynt än dessa. Det värsta var, om man härmade hennes röst, som mest liknade ett ~~ugg~~leskri. Då hämnades hon på ett eller annat sätt. Bäst trivdes hon i närheten av vattendrag, och i synnerhet höll hon till vid vattenmöllor.

En gång gjorde hon möllaren i Skräppeboda en stor tjänst. Det hände en kväll på 1870-talet. Skräppeboda ligger i norra delen av Smedstorps socken och gränsar intill Snapparp, som ligger i södra delen av S:t Olofs socken - Skräppeboda i Ingelstads och Snapparp i Albo härad. Båda gårdarna ligger i det höglänta bokskogsområdet på Linderödsåsens sydsluttning. Anders Svenssons farfader, Måns Maryd, ägde Skräppeboda och Snapparp m.m. Ägorymden till de båda skogsfastigheterna var betydande men bestod till övervägande del - eller ännu på 1870-talet så gott som helt, av bokskogar och torvmossar. Vid Skräppeboda byggde Måns Maryd en vattenmølla och en vädermølla. De båda möllorna låg nära varandra men ett stycke från gården och gömda i skogen. Vädermøllan var byggd på en kulle, för att vingarna skulle komma högre än trädtopparna.

Två personer passade möllorna, nämligen "møllaren" och "møllesvennen." Den senare var en yngling. Möllorna hade stor kundkrets. En eller två km söder om Skräppeboda vidtager den sädesrika Österlen-slätten. Nu hände en höst på 1870-talet, att det vecka efter vecka varken regnade eller blåste. Loften vid Måns Maryds möllor ~~xxxx~~ fylldes med omalen säd - men möllorna stod stilla. Det var ett stort bekymmer. Människorna kunde inte få mjöl till bröd. Och nu kommer Goavittan med i spelet.

Det hände en kväll. Møllesvennen - han hette Sven, blev omsider bonde i Snapparp och hade sonen Anders - var ensam vid möllorna, då møllaren var på annat håll den dagen. Sven gick att

för natten låsa portar och dörrar till möllorna. Då hörde han en röst: "Sven, i natt blir det vind." Hörde han rätt? Eller var det porlandet från bäcken, som lät så här? Han spände öronen, och så fick han på nytt, och nu mycket tydligt, höra orden: "Sven, Sven, i natt blir det vind." Han blev rädd, han stängde inga dörrar utan sprang, allt vad han kunde, fram till gården. Möllaren var då där. Sven berättade, vad han hört, och möllaren förstod och trodde. De båda följdes åt till möllorna.

Vädermöllan stod med fulla segel på vingarna, omtänksamt anordnat - man kunde kanske få någon nytta av morronbrisen. Men just nu den här kvällen började det susa i skogen - vingarna på möllan rörde sig. Möllaren och Sven kom kvickt upp i möllan. Först tände de tranlamporna. Sedan drejade de möllan i den allt kraftigare vinden och malde så för fullt.

Möllesvennen hissade upp säckar och tömde i bingen, under det möllaren passade tillrinningen i kvarnstenarna, tullade och bytte säckar. Det gick värre undan. Tullen var 5 skålpund av 100, d.v.s. 5%. Vid siktning var tullen dubbelt så stor.

Att det var Goavittan, som varnat, var tydligt. För tänk, vilken olycka med vädermöllan, om Goavittan inte varskott! Möllan stod i bakvind, och vingarna hade blåst ner, om möllan inte i rätt tid blivit drejad.

Olof Eriksson